

Obsah

Príhovor	8
Predslov	9
Skratky	11
1. Úvod	14
2. Charakteristika hormónov	14
3. Žľazové hormóny	14
Štítna žľaza.....	14
Prištítna telieska	16
Langerhansove ostrovčeky pankreasu	16
Nadoblička	17
Ovárioium	18
Testis – testes	19
Epifýza	20
Hypotalamus	20
Adenohypofýza	21
Neurohypofýza	23
4. Tkanivové hormóny	23
Placenta	23
Pečeň	24
Obličky	24
Gastrointestinálny systém.....	24
Srdce a cievy	25
Pľúca	25
Mozog	25
Tukové tkanivo.....	25
5. Ochorenia hypotalamo-hypofyzárneho systému	26
5.1 Ochorenie hypotalamu	26
5.1.1 Hypotalamické hyperfunkčné syndrómy	26
Pubertas praecox (predčasná puberta)	26
Cushingova choroba (Morbus Cushing)	27
Syndróm nadmernej sekrécie antidiuretického hormónu (ADH).....	27
5.1.2 Hypotalamické hypofunkčné syndrómy	29
Hypotalamické hypopituitarizmy.....	29
Kalmannov syndróm (olfaktogenitálna dysplázia)	29

	Fröhlichov syndróm (hypotalamická obezita)	29
	Prader-Williho syndróm.....	29
	Laurence-Moon-Biedlov syndróm.....	29
	Anorexia mentalis, mentálna anorexia	29
	Diabetes insipidus centrálny (DI centralis)	30
5.2	Ochorenia hypofýzy	32
5.2.1	Hypofyzárne hyperfunkčné stavy	32
	Hyperpituitarizmy	32
	Gigantismus (hypersomatotropizmus)	32
	Akromegália	33
	Hyperprolaktinémia	34
	Cushingova choroba	35
	Adenómy z tyreotropných buniek	37
	Adenómy z gonadotropných buniek (zriedkavé)	37
5.2.2	Hypofyzárne hypofunkčné stavy	38
	Hypopituitarizmy	38
	Rozdelenie a charakteristika hypopituitarizmov	38
	Hyposomatotropný hypopituitarizmus	39
	Hypogonadotropný hypopituitarizmus	39
	Hypothyreotropný hypopituitarizmus	39
	Adrenokortikotropný hypopituitarizmus	39
5.2.2.2	Hypopituitarizmus v detskom veku	40
	Hypopituitárny nanizmus	40
6.	Ochorenia štítnej žľazy	44
	Klasifikácia – prehľad	45
6.1	Hypertyreóza	46
	Toxická difúzna struma – M. Basedow, M. Graves, M. Graves-Basedow	46
	Oligosymptomatická hypertyreóza.....	51
	Toxická nodózna struma	51
	Hypertyreóza pri zápale štítnej žľazy	55
	Akútna tyreoiditída (akútny hnisavý zápal štítnej žľazy).....	55
	Subakútna thyreoiditída (de Quervain strumitída).....	55
	Tyreotoxická kríza	57
6.2	Hypotyreóza	58
	Kongenitálna novorodenecká hypotyreóza	58
	Hypotyreóza detského veku.....	59

	Hypotyreóza v dospelosti	59
	Myxedémová kóma	61
	Chronická lymfoidná tyreoiditída (autoimúnna tyreoiditída, Hashimotova strumitída)	62
	Riedlova fibrózna tyreoiditída	62
6.3	Nádory štítnej žľazy	63
	Benígne nádory	63
	Malígne nádory.....	63
6.3.1	Diferencované karcinómy	64
	Papilárny a folikulárny karcinóm	64
	Medulárny karcinóm	66
6.3.2	Nediferencovaný karcinóm	67
	Anaplastický karcinóm.....	67
6.3.3	Ostatné malígne nádory	68
	Lymfóm	68
	MEN I Wernerov syndróm	68
	MEN IIa Sippleho syndróm	69
	MEN IIb	71
6.3.4	Metastázy karcinómov do štítnej žľazy	71
7.	Ochorenie prištítnych teliesok	72
7.1	Fyziológia prištítnych teliesok	72
7.2	Komponenty kalcotropného systému	72
	Parathormón	72
	Kalcitonín	73
	Vitamín D	74
7.3	Hyperparatyreóza	75
	Klasifikácia	75
7.3.1	Primárna hyperparatyreóza (pHPT)	75
	Hyperplázia	80
	Karcinóm prištítnych teliesok	80
	Asymptomatická hyperparatyreóza	80
7.3.2	Sekundárna hyperparatyreóza	81
7.3.3	Terciárna hyperparatyreóza	82
7.3.4	Hyperkalcemická kríza – akútna hyperparatyreóza	82
7.4	Hypoparatyreóza	83
	Pseudohypoparatyreóza	85

8.	Ochorenia nadobličky	86
8.1	Ochorenia kôry nadobličky.....	86
	Fyziológia kôry nadobličky.....	86
	Biologické účinky glukokortikoidov (kortizol)	81
	Biologické účinky mineralokortikoidov (aldosterón)	88
	Biologické účinky androgenov (testosterón, DHEA, androstendión) ..	88
	Klasifikácia endokrinných ochorení nadobličky	
8.1.1	Nadprodukcia hormónov kôry nadobličky	89
	Cushingov syndróm (periférny)	89
	Connov syndróm	92
	Adrenogenitálny syndróm (AGS)	93
8.1.2	Nedostatočná tvorba hormónov kôry nadobličky.....	94
	Addisonova choroba (hypokorticismus)	94
	Akútna adrenokortikálna kríza (Addisonská kríza)	95
8.2	Ochorenia drene nadobličky	96
8.2.1	Nadprodukcia hormónov drene nadobličky	96
	Fyziológia drene nadobličky	96
	Biologické účinky hormónov drene nadobličky	96
	Feochromocytóm	97
9.	Ochorenia gonád	100
9.1	Ochorenia testes	100
9.1.1	Mužský hypogonadizmus	100
	Fyziologická regulácia tvorby hormónov testes	100
	Klasifikácia a príčiny mužského hypogonadizmu	
	(deficit testikulárnych androgénov)	102
9.1.1.A	Hypotalamo-hypofyzárny (centrálny) hypogonadizmus.....	104
A.1	Kongenitálne poruchy	104
A.1.a	Kongenitálny izolovaný deficit LH, FSH	104
A.1.b	Kongenitálny selektívny deficit LH	105
A.1.c	Kongenitálny panhypopituitarizmus.....	105
9.1.1.A	Hypotalamo-hypofyzárne (centrálne) hypogonadizmy	105
A.2	Akvirované poruchy	105
A.2.a	Hyperprolaktinénia	105
A.2.b	Kraniofaryngeóm a iné neoplázie a organické lézie hypotalamu a hypofýzy	106
9.1.1.B	Gonadálny (primárny, testikulárny) hypogonadizmus.....	107

B.1	Kongenitálny	107
B.1.1	Gonozómové anomálie	107
B.1.1.a	Klinefelterov syndróm	107
B.1.1.b	Mužský Turnerov syndróm	108
B.1.1.c	Syndróm XX muža	109
9.1.1.B	Gonadálne poruchy (primárne poruchy testes)	109
B.1	Kongenitálne	109
B.1.2	Negonozómové anomálie	109
B.1.2.a	Kongenitálna anorchia, Syndróm miznúceho testis.....	109
B.1.2.b	Bilaterálny kryptorchizmus	110
B.1.2.c	Defekt biosyntézy testosterónu	110
B.1.2.d	Defekt biosyntézy dihydrotestosterónu	113
9.1.1.B	Gonadálne poruchy (primárne poruchy testes)	114
B.2	Akvirované	114
9.1.1.C	Rezistencia tkanív voči testosterónu	114
9.1.1.D	Následky iného neendokrinného a endokrinného ochorenia, funkčný hypogonadizmus	115
9.1.1.E	Testikulárne tumory	116
	Tumor zo Sertoliho buniek	117
	Tumor z Leydigových buniek	117
9.2	Ochorenia ovárií	118
9.2.1	Fyziologická regulácia tvorby gonadálnych hormónov	118
9.2.2	Poruchy endokrinnnej funkcie ovárií	119
9.2.3	Turnerov syndróm	120
9.2.4	Predčasné ovariálne zlyhanie	121
9.2.5	Centrálne porucha funkcie ovárií	121
	Porucha sekrécie pred pubertou	121
	Porucha sekrécie po puberte	122
9.2.6	Porucha sekrécie ovárií pri nadprodukcii androgénov	122
9.2.6.1	Syndróm polycystických ovárií – Stein-Leventhalov syndróm	122
9.2.6.2	Hirsutismus	123
9.2.7	Nádory vaječníkov	123
Doslov		125
Použitá literatúra		126